

CONCATENATIO METHODICA
JURIS CANONICI,
 SECUNDUM ORDINEM TITULORUM DECRETALIUM.
LIBER PRIMUS.

- Tit. 1.** De Summa Trinitate, & Fide Catholica.
2. De Constitutionibus.
3. De Rescriptis.
4. De Consuetudine.
5. De Postulatione Prælatorum.
6. De Electione, & electi potestate.
7. De Translatione Episcoporum.
8. De Auctoritate, & usu Pallii.
9. De Renuntiatione.
10. De Supplenda negligentia Prælatorum.
11. De Temporibus ordinationum, & qualitate ordinandorum.
12. De Scrutinio in ordine faciendis.
13. De Ordinatis ab Episcopo, qui renuntiavit Episcopatu.
14. De Etate, & qualitate, & Ordine præficiendorum.
15. De Sacra Unctione.
16. De Sacramentis non iterandis.

In quinque libris Decretalium instruitur Judex Ecclesiasticus, quidnam agere, quidnam omittere debeat, ut rectè sententiam proferat, alterum non lædat, sed jus suum unicuique tribuat in contractibus, testamentis, alijsque negotijs occurrentibus: & benemeritos præmijs afficiat, delinquentesque poenis debitis coerceat: propterea ante omnia debet Deum præ oculis habere, coram eo ambulare, summamque Trinitatem venerari, Divina Myſteria credere, ut credendo, Fidem Catholicam opere compleat. (1)
 Debet Leges Ecclesiasticas, quas Constitutiones vocamus, scire. (2)
 Rescripta, si quæ à Principe expendantur, debet attendere ad controversiam decidendam. (3)
 Nec omittet rationabiles consuetudines sequi, cum jus non scriptum constituant. (4)
 Potest etiam accidere, quod talis Judex ob ejus merita ad Episcopatum promoveatur, quod si antecesserit jam erat Episcopus, vel aliud impedimentum Canonicum habet, talis promotio dicitur postulatio. (5)
 Si nullum habet Canonicum impedimentum, dicitur electio. (6)
 Et sæpe de una Ecclesia ad aliam transfertur. (7)
 Quod si Archiepiscopus sit, vel privilegium speciale habeat debet uti pallio, quod plenitudinem potestatis significat. (8)
 Aliquando ob justam causam, & de Pontificis licentia renuntiat Prælaturæ. (9)
 Aliquando superior, illius negligentiam supplet, si in suo officio omissus sit, & præcipue in conferendis beneficijs. (10)
 Et ne talis evadat, debet temporibus ab Ecclesia statutis ordinationes facere. (11)
 Sed non cæco modo, sed prius scrutando, & examinando, an dignus, vel indignus sit ordinandus. (12)
 Et saltem valida erit ordinatio, quanvis renuntiasset Episcopatu, etiam quoad locum, & dignitatem simul. (13)
 Et legitime ordinati, si ætatem, & alias habeant qualitates in jure requisitas, possunt præfici, & promoveri ad Dignitates Ecclesiasticas. (14)
 Episcopus ergo, ut quæ sui muneris sunt, adimpleat, debet Oleum, & Chrisma consecrare ad varias Unctiones Sacras, quæ sæpe fiunt ex præcepto, vel consuetudine Ecclesie. (15)
 Ut in Baptismo, Confirmatione, & Ordinatione, & alijs

- functionibus: sed prædicta Sacramenta, quia charactere imprimunt, non possunt iterari. (16)
17. *De Filijs Presbyterorum Ordinandis, vel non.* Sed cum panis non debeat dari canibus, solum debent ordinari, qui omni macula, & impedimento careant, ac proinde non debent ordinari filij illegitimi præcipue Presbyterorum, imò nec legitimi admittuntur ad beneficia paterna, ut species successione hæreditaria deleatur. (17)
18. *De Servis non ordinandis, & eorum manumissione.* Nec decet, quod servi ordinentur, nisi prius manumittantur. (18)
19. *De Obligatis ad ratiocinia ordinandis, vel non.* Nec est iustum, quod obligati ad ratiocinia, ante reditam rationem ordinentur. (19)
20. *De Corpore vitæ ordinandis, vel non.* Multoque minus, qui in corpore defectum, vitium, deformitatemve patiuntur. (20)
21. *De Bigamis non ordinandis.* Nec qui secundas contraxerunt nuptias, & bigami dicuntur, cum defectum pati videantur, cum non significetur perfecte conjunctio Christi cum Ecclesia. (21)
22. *De Clericis Peregrinis.* Nec Episcopus debet ordinare Clericos peregrinos, nec ordinatos ad exercitium suorum ordinum admittere sine proprii Episcopi litteris necessarijs. (22)
23. *De Officio Archidiaconi.* Et quia Episcopus solum non potest omnibus attendere, habet à jure constitutum Vicarium, tum in jurisdictione externa qui Archidiaconus dicitur. (23)
24. *De Officio Archipresbyteri.* Tum in Spiritualibus, qui dicitur Archipresbyter. (24)
25. *De Officio Primicerij.* Debetque ipse Episcopus facere, quod Ministri Ecclesie, ut Primicerius. (25)
26. *De Officio Sacrificæ.* Sacrifica. (26)
27. *De Officio Custodis.* Et Custos. (27)
28. *De Officio Vicarij.* Sua officia exactè adimpleant, & ut aliquo levamine gaudeat, potest vices suas alij committere, ut regulariter fit Vicarium in Ecclesijs constituendo. (28)
29. *De Officio, & Potestate Judicis Delegati.* Episcopus aliquando delegatus à Papa constituitur. (29)
30. *De Officio Legati.* Aliquando Legati fungitur officio. (30)
31. *De Officio Judicis Ordinarij.* Et regulariter ut Judex Ordinarius procedit. (31)
32. *De Officio Judicis.* Sed semper debet ad amulsim Judicis officium implere. (32)
33. *De Majoritate, & Obedientia.* Debitam tamen obedientiam Majoribus præstando. (33)
34. *De Treuga, & Pace.* Quod si possit, partes ad pacem, vel treugam reducet, ut à litibus cessetur, quantum fieri possit. (34)
35. *De Pactis.* Et fortasse aliquibus pactis interpositis. (35)
36. *De Transactionibus.* Vel transactione facta. (36) Vel alijs modis. Poterunt litigantes ad concordiam reduci.
37. *De Postulando.* Quod si hoc nequeat fieri ob partium renitentiam, ipsæ ad litem procedendo, Advocatos eligent, imò & Judex poterit illum assignare parti eo delituta, vel etiam male electum repellere. (37)
38. *De Procuratoribus.* Et quidem regulariter possunt partes non solum per se, sed etiam per Procuratorem litem, sicut, & alia negotia agere. (38)
39. *De Syndico.* Vel si communitas sit, Syndicum constituet. (39)
40. *De His, que vi, metu, & causa fiunt.* Judex suum officium implendo, debet violentias tollere, & que fiunt vi, vel metu irritare, vel irrita declarare, juxta cuiusque rei qualitatem. (40)
41. *De in Integrum restitutione.* Et Minori læso, imò & aliquando etiam Majori, restitutionis remedium impartiri. (41)

Nec

42. *De Alienatione Judicij mutandi causa.* Nec permittet, quod alienatio fiat judicij mutandi causa, cum non debeat dolum litigantium fovere. (42)
43. *De Arbitris.* Imò, si potest, potius, ut arbiter ad compositionem, & pacem, quam ut Judex procedat, vel saltem facile cooperetur, ut negotium in arbitros compromittatur de consensu partium, & aliquando, etiam ipsis repugnantibus, si ita expediat. (43)

LIBER II.

- Tit. I. *De Judicij.* SED regulariter controversia in judicio debent defini-
ri. (1)
2. *De Foro competenti.* Et quidem in foro competenti, tam litigantibus, quam causis controversis, (2) quod Judex advertere debet.
3. *De Libelli oblatione.* Admittetque libellum actoris oblatum contra reum. (3)
4. *De Mutuis petitionibus.* Et etiam petitiones, reconventionesque mutuas rei contra actorem. (4)
5. *De Litis contestatione.* Facietque litem contestari. (5)
6. *Ut Lite non contestata, non procedatur ad testium receptionem, vel ad sententiam definitivam.* Cum litis contestatio sit judiciorum fundamentum, sine quo nec ad testium receptionem, multoque minus ad sententiam definitivam potest procedi. (6)
7. *De Juramento calumnie.* Et ut malitiæ calumniantium obvietur, partes faciet, juramentum calumnie præstare. (7)
8. *De Dilationibus.* Dilationes, & spatia ad cursum litis convenientia concedet. (8)
9. *De Ferijs.* A judicio diebus feriatis abstinendo. (9)
10. *De Ordine cognitionum.* Ordinem in cognoscendo servabit. (10)
11. *De Plus petitionibus.* Nec permittet plus peti, quam quod debetur. (11)
12. *De Causa possessionis, & proprietatis.* Bene notabit, an actor causam possessionis, an vero proprietatis intendat. (12)
13. *De Restitutione spoliatorum.* Ante omnia tamen spoliatum restituet. (13)
14. *De Dolo, & Contumacia.* Nec facile indulget dolo, & contumaciæ reorum. (14)
15. *De eo, qui mittitur in possessione causa rei servanda.* Imò, ut illorum reprimat contumaciam actorem mittet in possessionem rei servandæ causa. (15)
16. *Ut lite pendente nihil innovetur.* Nec permittet, quod partes aliquid lite pendente innovent. (16)
17. *De Sequestratione possessionum, & fructuum.* Aliquando faciet, fructus, & possessiones sequestrari, seu deponi. (17)
18. *De Confessis.* Ut ad sententiam deveniat, debet exquirere, quid actor petat, & an reus id ipsum fateatur; nam tunc non erit necessarium ad ulteriora procedere. (18)
19. *De Probationibus.* Quod si neget, tunc actor suam intentionem probabit, & reus similiter suas exceptiones. (19)
20. *De Testibus, & attestantibus.* Et quidem ad probationem testes præstantur. (20)
21. *De Testibus cogendis, vel non.* Quod si deponere renuant, à Judice cogentur, ut sic veritas pateat. (21)
22. *De Fide Instrumentorum.* Aliquando actor per instrumenta suam probat intentionem, & Judex attentè considerare debet, quænam fides ipsis præstanda sit juxta ipsorum qualitatem. (22)
23. *De Præsumptionibus.* Imò, & ex præsumptionibus, & conjecturis potest aliquando, exemplo Salomonis, ad sententiam procedere. (23)
24. *De Jure jurando.* Vel si alia deficiant probationes, in subsidium poterit juramentum parti deferre, prout circumstantiæ, & prudentia dicitur. (24)

De-

15. *De Exceptionibus.* Debent tamen exceptiones rerum admittere, & attentè considerare, ne copia defensionis ipsis detur, nam cuilibet de Jure Naturali propria detectio competit. (25)
16. *De Prescriptionibus.* Potest enim accidere, quod actor bene petat, quia dominium, vel actionem habebat, sed reus melius excipiat, quia rem usucapione adquisivit, vel alia legitima prescriptione actionem repellit. (26)
17. *De Sententia, & re judicata.* Denique omnibus undique bene inspectis rem judicabit, & sententiam definitivam proferet. Et tunc damnatus, vel consentit, & res judicata habetur, (27) vel
18. *De Appellationibus.* Remittitur, & potest appellare ad Superiorem, & appellatione pendente Judex inferior nil attentabit, nam ejus jurisdictio manet suspensa, & ejus manus, quasi ligatae. Et idem accidit, quando recutatur, ut suspectus, vel quando ob causae arduitatem negotium ad Principem refertur. (28)
19. *De Clericis peregrinantibus.* Et quidem aliquando Clerici ad Romanum Pontificem appellant, vel recurrunt, iter arripiendo, & ad Curiam peregrinando. (29)
20. *De Confirmatione utili, vel inutili.* Et apud superiorem causam inspecta, vel confirmatur, vel infirmatur sententia. (30)

LIBER III.

- Tit. 1. *De Vita, & honestate Clericorum.* **D**ebet insuper Episcopus de vita, & honestate Clericorum curare. (1)
2. *De Cohabitatione Clericorum, & mulierum.* Praecipue, ne Clerici cum mulieribus suspectis, in eadem domo habitent, ut sic consulatur securitas Clericorum castitati, quam adeo Sacri Canonès in Clericis desiderant, (2) ut
3. *De Clericis conjugatis.* Nec eis permittantur matrimonia inire. (3)
4. *De Clericis non residentibus in Ecclesia, vel Præbenda.* Ut sic ab alijs negotijs immunes, suo muneri vacent, ad hoc in Ecclesijs, & beneficijs residendo. (4)
5. *De Præbendis, & Dignitatibus.* Hoc enim onus debent portare cum honores, & commoda Præbendarum, & Dignitatum percipiant. (5)
6. *De Clerico ægrotante, vel debilitato.* Nisi forte ægrotent, vel debilitati sint, nam his non debet alimentum subtrahi, quippe alienum à pietate Christiana est afflicto afflictionem addere. (6)
7. *De Institutionibus.* Ut ergo beneficium, vel præbenda legitime habeatur, debet præcedere, vel collatio libera, vel institutio Canonica. (7)
8. *De Concessione Præbendæ, & Ecclesiæ non vacantis.* Non tamen debet concedi præbenda, nec Ecclesiæ non vacans: ne avaritiz, vel ambitioni, vel desiderio mortis alienæ captandæ ansa detur. (8)
9. *Ne Sedevacante aliquid innovetur.* Nec Sedevacante, aliquid innovandum est, quod Ecclesiæ, vel defuncti Prælati successores præjudicat. (9)
10. *De His, quæ fiunt à Prælato sine consensu Capituli.* Et ut æqualitas fervetur, nec Prælatus debet in rebus arduis procedere sine consensu Capituli. (10)
11. *De His, quæ fiunt à majore parte Capituli.* Sed cum difficile sit, quod omnes Capitulares, in unum dictamen conspirent ob naturalem hominum propensionem ad dissentiendum, regulariter solum attenditur id, quod à majore parte fit. (11)
12. *Ut Ecclesiastica Beneficia sine diminutione conferantur.* Sed sive Episcopus solus, sive cum Capitulo procedat in beneficiorum collatione, hæc integrè, & sine diminutione conferri debent. (12)
13. *De Rebus Ecclesiæ alienandis, vel non.* Nam ipsi non sunt Domini, sed administratores benefici-

14. *De Precarijs.* Et hæc consideratio debet haberi in precarijs concedendis. (14)
15. *De Commodato.* Et in celebrandis alijs contractibus, ut sunt commodatum. (15)
16. *De Deposito.* Depositum. (16)
17. *De Emptione, & venditione.* Emptio, & venditio. (17)
18. *De Locato, & conducto.* Locatio, & conductio. (18)
19. *De Rerum permutatione.* Permutatio rerum. (19)
20. *De Feudis.* Feudorum constitutio. (20)
21. *De Pignoribus, & alijs cautionibus.* Pignorum, & aliarum cautionum obligatio, (21) &
22. *De Fidejussoribus.* Fidejussio. (22)
23. *De Solutionibus.* Etiam si, quod debetur solvendum sit, atramen debet attente considerari quid, & ex qua causa debetur, & an teneatur Ecclesiæ, ad illud solvendum. (23)
24. *De Donationibus.* Tamen cum cuilibet pro arbitrio concedatur de re sua disponere Clerici, licet de rebus Ecclesiæ non possint ad libitum disponere, possunt tamen de rebus suis, etiam donationes inter vivos facere. (24)
25. *De Peculio Clericorum.* Et etiam de rebus Ecclesiasticis, quæ in illorum peculio sunt, & ad illorum dominium spectant. (25)
26. *De Testamentis, & ultimis voluntatibus.* Imò, & de ipsis testamentum possunt facere, licet nequeant testari de rebus intuitu Ecclesiæ acquisitis: quia ad Ecclesiam spectare videntur. (26)
27. *De Successionibus ab intestato.* Ac proinde mortuis ab intestato beneficiarijs, ipsæ Ecclesiæ succedunt. (27)
28. *De Sepulturis.* Et licet quilibet possit in suo testamento sepulturam eligere. (28)
29. *De Parochiis, & alienis Parochianis.* Si non eligat; vel in sepultura majorum, vel in Parochia sepeliendus est; si aliunde ob propria crimina non est factus indignus Ecclesiastica sepultura, ut ubi percepit sacramenta vivus, percipiat, & defunctus suffragia. (29)
30. *De Decimis, Primitijs, & oblationibus.* Maxime cum suæ Parochiæ tribuisset Decimas, primitias, & oblationes. (30) Insuper
31. *De Regularibus, & transfentibus ad Religionem.* In Republica Ecclesiastica præter Clericos Sæculares, etiam Regulares inveniuntur, qui scilicet relicto sæculo ad Religionem transeunt, & statum Religiosum profitentur. (31)
32. *De Conversione conjugatorum.* Cujus tanta est excellentia, ut possint conjuges ad illum transire, antequam matrimonium consumment, & per hanc conversionem matrimonium ratum dissolvitur. (32)
33. *De Conversione Infidelium.* Similiter, quando ad Religionem Catholicam infideles convertuntur, matrimonium antea contractum sub varijs circumstantijs ob fidei favorem dissolvitur. (33)
34. *De Voto, & voti Redemptione.* Status Religiosus in tribus votis essentialiter consistit, quæ debent omnino adimpleri, sicut quæcumque alia vota Deo facta, nisi redimantur per potestatem legitimam. (34)
35. *De Statu Monachorum, & Canonicorum Regularium.* Qui enim itatum Religiosum profitentur, aliquando Monachi, aliquando Canonici Regulares appellantur. (35)
36. *De Religiosis domibus, ut Episcopo sint subjectæ.* Etiam aliqua loca Religiosa habentur, quia autoritate Ecclesiastica eriguntur, ac proinde subijciuntur Episcopis. (36)

37. De Capellis Monachorum, & aliorum Religioforum.—
 38. De Jure patronatus.—
 39. De Censibus, exactionibus, & procurationibus.—
 40. De Consecratione Ecclesie, & Altaris.—
 41. De Celebratione Missarum, & Sacramento Eucharistie, & Divinis Officiis.—
 42. De Baptismo, & ejus effectu.—
 43. De Presbytero non baptizato.—
 44. De Custodia Eucharistie, Chrismatum, & aliorum Sacramentorum.—
 45. De Reliquiis, & veneratione Sanctorum.—
 46. De Observatione jejuniorum.—
 47. De Purificatione post partum.—
 48. De Ecclesijs edificandis, vel reparandis.—
 49. De Immunitate Ecclesiarum, Cemeterijs, & rerum ad eas pertinentium.—
 50. Ne Clerici, vel Monachi Sacularibus negotijs se immisceant.—

Si in Ecclesia Parochiali Vicarius regularis ponatur, visitatio, & correctio ad Episcopum, & Abbatem cumulative spectant in eis, quæ ad officium Parochi pertinent. (37)
 Ad tales Prioratus, & alia beneficia Clerici presentantur, ut instituantur ab Episcopo, quia ad jus patronatus alicujus pertinent, siquidem hoc onere aliquando gravantur. (38)
 Imo, & majus onus aliquando sustinent in censibus, exactionibus, & procurationibus, quas solvere tenentur. (39)
 Et regulariter hi census solent imponi in Ecclesiarum consecratione: tunc enim reservari possint: Ecclesie enim, & altaria precipue consecrantur. (40)
 Ut ad celebrationem Missarum, & alia Divina Officia, & principaliter ad Eucharistie consecrationem decentius deserviant. (41)
 Et etiam ut ibidem baptismus ministraretur, ut fundamentum Sacramentorum, & janua, per quam in Ecclesiam ingredimur. (42)
 Ita, ut etiam si quis in Presbyterum sit ordinatus, si constet, non esse baptizatum, nec Presbyter esse potest, quia sine fundamento nequit ædificium consistere. (43)
 Postquam verò, quis per baptismum nomen dat militie Christiane, Ecclesia providet suis militibus alia Sacramenta ministrari, precipue Eucharistiam, ne in via deficiamus, ac proinde necesse est talia Sacramenta in Ecclesijs fideliter custodiri, ut in omni necessitate copiam illorum habeamus. (44)
 Etiam debent Reliquie Sanctorum custodiri, & magna in veneratione à fidelibus haberi, quia ipsi sancti fuerunt Tempa Dei viva. (45)
 Et quidem sancti, non solum orationibus, sed etiam, & jejunijs venerantur. Sanè jejunia ab Ecclesia præcepta omnino debent servari, nisi justa causa excuset. (46)
 Ex parte ad venerationem Ecclesiarum spectat purificatio post partum; sed hoc in Lege Gratie non ex necessitate, sed ex devotione dependet. (47)
 Cum tot bona ex Ecclesijs percipiamus, hoc nos debet allicere ad Ecclesias edificandas, & ad reparandas ipsas, si forte corruant. (48)
 Et insuper in ipsis, & in Cemeterijs adjunctis asylum habebimus, dum immunitatis non efficiamur indigni. Alias præterea exemptiones, & immunitates ipsæ habent. (49)
 Sed ut tot prærogativis sine perturbatione fideles gaudeant, maxime expedit, quod Clerici, & Monachi non se immisceant secularibus negotijs, sed Deo militent, & de ipsis ministerijs Divinis solliciti existant. (50)

INDEX TITULORUM

1. 2. & 3. LIBRORUM DECRETALIUM.

IN PROEMIO.

1. **J**US quid sit? quam variè accipiatur, & quid sit Jurisprudencia.
2. Jus activum, & passivum, proprietas, & jurisdictionis.
3. Jus in re, & jus ad rem. Quid Justitia?
4. Justitia quotuplex sit?
5. Jus Naturale, Gentium, & Civile.
6. Quotuplex sit Jus Naturale. 7. Est immutabile.
8. Jus Gentium, & Civile. 9. Juris Civilis species.
10. Digestum quid sit? 11. Quid Codex? 12. quid institutiones?
13. Quid Jus Canonicum, & ejus commendatio?
14. 15. Decretum Gratiani. 16. Decretales.
17. Sextus, Clementinae, & Extravagantes.
18. Septimus, & institutiones. 19. De autoritate prædictorum.
20. De Stylo Curie, Cancellarie, & varijs Congregationibus.
21. Decisiones Rotæ, Glossa, Rubricæ, Summaria.
22. 23. De Jure Hispano, & Indico. 24. Glossatores.

LIBER I. DECRETALIUM.

GREGORIJ IX.

TIT. I. De Summa Trinitate, & Fide Catholica.

25. **P**incipium à Deo. 26. Quid sit fides.
27. Præcipua fidei mysteria referuntur.
28. 29. 30. 31. 32. Varij errores rejiciuntur.
33. Quinam professionem fidei facere debeant?

TIT. II. De Constitutionibus.

34. Quid sit Constitutio, & Lex. 35. Quis debeat esse.
36. Non potest præcipi res impossibilis, actus merè internus nisi indirectè: nec actus inhonestus, aut indifferens.
37. Quibus verbis Lex constituatur.
38. Lex non præterita, sed futura respicit,

39. Lex debet publicari. 40. Non requiritur Populi acceptatio.
41. In Papa invenitur potestas Legislativa.
42. Nequit Papa in Jure Naturali, nec Divino dispensare.
43. 44. Legati, Patriarchæ, Episcopi, & alij possunt Leges condere.
45. Id. num. Uutilitas, necessitas, & auctoritas Synodorum indicatur remissivè. *
45. Item Principes Sæculares, sed non in Ecclesiasticos.
46. Clerici aliquando Legibus Civilibus tenentur.
47. Exempti non tenentur Legibus Episcopalis.
48. 49. Lex etiam Civilis obligat in conscientia.
50. Leges tributorum in conscientia obligant.
51. Lex pœnalis quomodo obliget?
52. Lex, quæ fundatur in præsumptione quando cesset?
53. 54. Ignorantia quando excuset à pœna.
55. Lex naturalis, secus Civilis, obligat, etiam cum periculo vite.
56. Lege non ligantur non subditi, nec carentes usu rationis.
57. Quando impuberes excommunicatione ligentur.
58. Ebrij, mente capti, & ignorantes an Lege teneantur.
59. 60. Legislator suis Legibus vi directiva, non coactiva tenetur.
61. 62. Quibus Legibus peregrini, forenses, & vagi teneantur?
63. De Lege irritante. 64. Et prohibente.
65. Quotuplex sit Legis interpretatio?
66. Quomodo interpretatio fiat?
67. 68. Epikieia.
69. Lex cessat, cessante ratione Legis.
70. Item per derogationem, & abrogationem.
71. Inferior nequit superioris Legem abrogare.
72. Dispensatione cessat Lex. 73. 74. Quis possit dispensare?
75. Legislator valide, sed illicitè sine causa dispensat.
76. Inferior nec validè. 77. Causa justa ad dispensandum.
78. 79. Legislator potest secum ipso dispensare.